

Број:1204-19-ПЖС-23/15
Дана, 12.11.2015. године

Влада Републике Српске
Министарство породице, омладине и спорта
Н/р министра, гђа Јасмина Давидовић

ПРЕДМЕТ: Утврђивање најбољег интереса дјетета

Поштовани,

УН Конвенција о правима дјетета обавезује да се у свим активностима које се тичу дјецe, без обзира да ли их предузимају јавне или приватне институције социјалног старања, судови, административни органи или законодавна тијела, обезбједи да најбољи интерес дјетета буде од првенственог значаја.

Држава се обавезује да дјетету обезбједи такву заштиту и бригу која је неопходна за његову добробит, узимајући у обзир права и обавезе његових родитеља, законских старатеља или других појединаца који су правно одговорни за дијете и у том циљу предузима све одговарајуће законодавне и административне мјере.

Најбољи интерес дјетета, поред тога што се успоставља као право дјетета, посебно се издваја и као један од четири основна принципа Конвенције, односно као услов за остваривање сваког права за свако дијете на његовом путу одрастања.

Најбољи интерес дјетета је правни стандард који није унапријед одређен, али је одредив правни појам. Они који га у пракси примјењују, основни проблем виде управо у чињеници да није унапријед одређен.

Институцији су се обраћали представници различитих установа и служби са питањем који су то критеријуми на основу којих се утврђује шта је у датој ситуацији најбољи интерес дјетета, имају ли они своју листу приоритета, да ли је један критериј важнији од другог и сл.

Центри за социјални рад, поступајући у једном броју предмета, позивају се на најбољи интерес дјетета онда кад захтјеву удовољавају. Међутим, примјетно је да у случају када захтјеву не удовољавају изостају разлози и образложење зашто је и та одлука у најбољем интересу дјетета.

Посебан проблем је уређење виђања дјетета са родитељем са којим дијете не живи, јер донесена одлука нема образложење из којег је видљиво којим критеријима се орган руководио приликом њеног доношења, као ни зашто је донесена одлука у најбољем интересу дјетета. Додатни проблем је и одлука о уређењу виђања која је постала правоснажна, а која се не извршава. Свако неизвршавање такве одлуке противно је најбољем интересу дјетета, занемаривање је дјетета и насиље над њим.

Принцип најбољег интереса дјетета није адекватно примјењен ни у ситуацијама гдје су дјеца лишена породичног окружења, јер најбољи интерес дјетета није примарно разматран код регулисања смјештаја дјеце у различите облике алтернативне бриге. Тако имамо случај да центри за социјални рад доносе рјешења о збрињавању дјетета у установу, а да при том исто то рјешење не садржи образложење из којег је видљиво да је смјештај у дом у најбољем интересу дјетета, не констатује се да су исцрпљене све друге могућности, не утврђују стварни разлози за смјештај, не одређује да је смјештај привремен и на које вријеме, не уређује контакт са породицом и сл.

Поред чињенице да изостаје процјена најбољег интереса дјетета у сваком појединачном случају, поступак који се води, врло често, не слиједи процедуру која осигурава законске гаранције и правилну примјену права укључујући и неуважавање специфичних околности везаних за дијете као и не учествовање дјетета у поступку који се њега тиче.

Напријед наведено су само неке од ситуација које потврђују потребу индивидуалног приступа у препознавању дјететових потреба, али и потребу ангажовања стручњака различитих профила, како би се у датим условима, на најбољи могући начин одговорило на потребе дјетета. Процјена и утврђивање најбољег интереса дјетета су активности које претходе доношењу одлуке. Процјену најбољег интереса дјетета чини анализа свих елемената и специфичних околности везаних за дијете у сваком појединачном случају, а који су неопходни за доношење одлуке у конкретној ситуацији, уз обавезно учешће дјетета. Утврђивање најбољег интереса дјетета подразумијева процедуру која осигурава законске гаранције и правилну примјену права.

Комитет за права дјетета разматрајући Иницијални извјештај Босне и Херцеговине о стању права дјетета изразио је своју забринутост и дао бројне препоруке и у вези са остваривањем овог основног принципа Конвенције.

Комитет констатује да принцип најбољег интереса дјетета у пракси није нашао своју пуну примјену, те је наложио БиХ да интензивира своје активности и да осигура да се овај принцип имплементира у све законске одредбе, али и судске и административне одлуке, планове и програме и услуге који се тичу дјеце.¹

У својим препорукама² Комитет поново позива државу да појача напоре како би се осигурало да начело најбољег интереса дјетета буде широко познато и на одговарајући начин уграђено и доследно примјењено у свим законодавним, административним и судским поступцима и свим политикама, програмима и пројектима релевантним и са утицајем за/на дјецу, посебно оних лишених породичног окружења.

Имајући у виду

- проблеме у пракси у процјени и утврђивању најбољег интереса дјетета,
- препоруке УН Комитета којима се налаже обавеза држави да принцип најбољег интереса дјетета буде дослиједно примјењен у свим активностима које се односе на дјецу,
- Општи коментар број 14. који, иако није правно обвезујући, за државу и све њене институције, али и појединце и друге организације које раде са дјецом представља „водич“ за боље разумијевање Конвенције и њено квалитетније провођење у пракси,

¹ УН Комитет за права дјетета, Препоруке УН Комитета за права дјетета након подношења Иницијалног извјештаја о имплементацији Конвенције о правима дјетета у БиХ 2005. тачка 29.

² УН Комитет за права дјетета, тачка 31.

Омбудсман за дјецу, у складу са овлаштењима утврђеним чланом 9. Закона о омбудсману за дјецу („Службени гласник Републике Српске”, број: 103/08 и 70/12), предлаже Министарству породице, омладине и спорта предузимање потребних мјера и активности, у оквиру своје надлежности, којима ће се осигурати да принцип најбољег интереса дјетета буде обезбјеђен у свим активностима и поступцима који се воде, на начин да министарство

- Покрене иницијативу за именовање радне групе, која ће радити на изради пописа елемената који могу користити надлежним службама за процјену најбољег интереса дјетета, имајући при томе у виду да попис елемената није коначан и да нема хијерархијски редослед те да је могуће разматрати и друге факторе који су релеватни за конкретне околности сваког дјетета, те да
- Активности на одређивању најбољег интереса дјетета, односно елемената за његову процјену требају бити засноване на мултисекторском приступу.

Министарство ће у року од 15 дана од дана пријема препоруке обавијестити Институцију о предузетим мјерама у вези са реализацијом исте.

Прилог: УН Комитет за права дјетета, Општи коментар бр.14.

С поштовањем,

Омбудсман за дјецу
др Нада Граховац

